

Korte studies in Mattheüs (58)

Johannes de Doper (5)

De Lofzang van Zacharias (3)

We hebben gezien hoe in de structuur van de lofzang van Zacharias Gods eed aan Abraham en Zijn verbond met de vaders centraal staat. Daar draait in feite de hele lofzang om. Het is de spil van het lied. In feite niet alleen van dit lied, maar van heel Israëls geschiedenis.

We bestuderen in deze studie de delen A en A van de structuur van de lofzang.

De delen A en A verkondigen elk min of meer dezelfde boodschap en die boodschap staat in relatie tot de kern van de lofzang; ofwel met het verbond met Abraham. Die boodschap is: God heeft Zijn volk bezocht. Hij heeft ernaar omgezien.

In A lezen we dat God Zijn volk heeft bezocht en verlossing heeft teweeggebracht.

In A lezen we hoe met innerlijke bewegingen van barmhartigheid van God de Opgang uit de hoogte verschenen is hen die gezeten waren in duisternis en in de schaduw van de dood om hun voeten te richten op de weg des vredes.

In feite wordt het eerste vers verklaard door de laatste twee. In vers 68 lezen we dat God Zijn volk bezocht heeft om te verlossen. De verzen 78 en 79 leggen ons uit wat die verlossing inhoudt en voor wie ze is.

De taal van deze verzen ademt weer de sfeer van de Tenach. Natuurlijk, Zacharias dichtte dit vers toen hij 'vol van heilige geest' was; maar we zien dan meteen hoe belangrijk de schriftwoorden zelf hierbij dan zijn. Zacharias was niet alleen vol van heilige geest, hij was ook vol van de woorden van zijn Bijbel. Hij leefde daarin. Dat blijkt uit het lied wat hij vervolgens gedicht heeft. Hij ademt daarin de woorden van de Tenach. Vol van geest en vol van het Woord kunnen we niet los van elkaar zien.

De eerste keer dat we in de Tenach lezen dat God Zijn volk bezocht was in Egypte. Het land Gosen waarin het eerst woonde (Gen. 47:6), nota bene 'het beste van het land', was voor Israël verworden tot een plek van duisternis en schaduw van de dood. In de zware arbeid die de kinderen van Israël moesten doen voor de Egyptenaren begonnen zij te schreeuwen en kermen tot God. Volkomen bewust van hun hopeloze en uitzichtloze staat in gevangenschap kon het volk niets anders dan uit de diepte van ellende schreeuwen tot de Heere hun God.

Hun kermen wordt gehoord. Let op: toen God dit kermen hoorde, dacht Hij 'aan Zijn verbond met Abraham, met Izak en met Jakob' (Ex. 2:24). Dat zijn de woorden waar de middelste verzen van de lofzang van Zacharias ons aan doen denken. Daarna verkoos God een verlosser in de persoon van Mozes en hij wordt naar de oudsten van Israël gestuurd met de volgende boodschap:

'De HEERE, de God van uw vaders, is mij verschenen, de God van Abraham, Izak en Jakob, zeggende: IK HEB u getrouw BEZOCHT, en hetgeen u in Egypte is aangedaan.' (Ex. 3:16).

Merk op dat de Heere hier weer verwijst naar de drie vaders met wie Hij Zijn verbond had opgericht en bevestigd. Op grond daarvan heeft Hij de kinderen van Israël bezocht.

Nadat Mozes (met hulp van zijn broer Aäron) de woorden aan de oudsten had overgebracht, geloofde het volk en aanbaden zij God.

'En het volk geloofde en zij hoorden, dat DE HEERE de kinderen van Israël BEZOCHT en dat Hij hun verdrukking zag en zij neigden hun hoofden en aanbaden.' (Ex. 4:31).

In de Septuagint is de Griekse vertaling van het Hebreeuwse woord voor 'bezocht' in beide bovenstaande teksten hetzelfde als dat wat in de lofzang van Zacharias gebruikt wordt.

De betekenis van dit 'bezoeken' van Zijn volk is 'omzien naar' om hen te verlossen. Dat vind je bijvoorbeeld ook in Ruth.

'Toen maakte zij zich met haar schoondochters gereed en keerde terug uit de velden van Moab, want zij had gehoord in het land van Moab dat DE HEERE ZIJN VOLK BEZOCHT HAD, door hun brood te geven.' (Rut. 1:6).

De 'duisternis en schaduw van de dood' in vers 79 van de lofzang van Zacharias is een onmiskenbare verwijzing naar de plaats waar de Heere Jezus ging wonen. Hij ging wonen te Kapernaüm

'opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door de profeet Jesaja, de profeet, die zei: Het land Zebulon en het land Nafthali aan de weg van de zee over de Jordaan, Galilea van de volken. Het volk dat in DUISTERNIS zat heeft een groot licht gezien en degenen die zaten in het land en de SCHADUW VAN DE DOOD, hun is een groot licht opgegaan.' (Mat. 4:14, 15).

Deze tekst is een citaat van Jesaja 8:23 en 9:1. Daar hebben we in een eerdere studie ook al naar gekeken.¹

Duisternis en schaduw van de dood is ook een thema in Psalm 107. Daar wordt de uitdrukking ook geassocieerd met gevangenschap. Het is een plaats van waaruit een mens verlost wil worden. Van die grote verlossing, waarover geheel Psalm 107 overigens spreekt, was Johannes de voorloper; en daarom is die uitdrukking 'duisternis en schaduw van de dood' ook weer zo gepast in het loflied van Zacharias.

'Laat hen voor de HEERE Zijn goedertierenheid loven en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen. Want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd en de hongerige ziel met goed vervuld. Die IN DUISTERNIS EN DE SCHADUW VAN DE DOOD ZATEN, gebonden met verdrukking en ijzer. Omdat zij weerspanning waren geweest tegen Gods geboden en de raad van de Allerhoogste onwaardig verworpen hadden. Waarom Hij hun het hart door zwaarigheid vernederd heeft; zij zijn gestruikeld en er was geen helper. Doch roepende tot de HEERE in de benauwdheid die zij hadden, verloste Hij hen uit hun angsten. Hij voerde hen UIT DE DUISTERNIS EN DE SCHADUW VAN DE DOOD en Hij brak hun banden.' (Psa. 107:8-14).

¹ Studie nr. 29 naar aanleiding van de studies over Immanuël.